

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**ДО НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ
З ПРОФІЛАКТИКИ І КОРЕКЦІЇ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ
ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ 2 КУРСУ
ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «БАКАЛАВР»
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 053 «ПСИХОЛОГІЯ»**

Передмова

Розглянуто кафедрою психології діяльності в особливих умовах (протокол № 13 від 12.05.2020 р.), рекомендовано Вченою радою факультету психології (протокол № 10 від 12.05.2020 р.), Науково-методичною радою (протокол №11 від 16.06.2020 р.).

Методичні рекомендації до написання курсової роботи з Профілактики і корекції девіантної поведінки: для підготовки здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 053 «Психологія» факультету психології та центру післядипломної освіти, заочного та дистанційного навчання. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 22 с.

Рецензенти:

Світлана БЛОЗЕРСЬКА, доцент, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Дрогобицького педагогічного університету імені Івана Франка

Ольга УГРИН, доцент, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології діяльності в управлінні Львівського державного університету внутрішніх справ

Укладачі:

Оксана ХРИСТУК, доцент, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології діяльності в особливих умовах Львівського державного університету внутрішніх справ

Наталія КАРПЕНКО, доцент, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології діяльності в особливих умовах Львівського державного університету внутрішніх справ

Вступ

Курсова робота є однією з форм навчально-дослідницької діяльності здобувача вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 053 «Психологія» і має на меті отримання навичок проведення пошукових та прикладних наукових психологічних досліджень.

Головні принципи наукового дослідження – науковість, об'єктивність та етичність. Науковість полягає в застосуванні єдиного або комбінації декількох теоретико-методологічних підходів, адекватності теорії, методів та статистичних процедур, ретельному аналізі фактів та врахуванні існуючих взаємозв'язків у процесі інтерпретації результатів і формулювання висновків. Адекватність дослідження – відповідність методу, що застосовується у процесі дослідження, явищу, яке вивчається. Об'єктивність психологічного дослідження означає, що психіку вивчають у єдності внутрішніх та зовнішніх умов. Принцип об'єктивності виявляється в тому, що людину вивчають у процесі її діяльності з урахуванням впливу типових і нетипових ситуацій на підставі всебічного аналізу усіх, навіть суперечливих, фактів. Об'єктивність може бути дотримана лише за умови відсутності впливу застосованих методів та позиції дослідника на результати обстеження. Підтвердженням об'єктивності є тотожність результатів під час повторного дослідження та застосування різними дослідниками різних методів. Етичність наукового дослідження полягає у дотриманні принципу “не нашкодь!”, урахуванні суспільних норм та морально-етичних поглядів досліджуваних, гарантії абсолютної та безумовної конфіденційності інформації, отриманої у процесі дослідження.

Курсова робота виконується за самостійно вибраною і погодженою з керівником темою. Тематика курсових робіт відповідає завданням підготовки майбутніх психологів до самостійної діяльності і має тісний зв'язок з практичними потребами діяльності професійних психологів.

Завданнями у вивченні курсу «Профілактика і корекція девіантної поведінки» є засвоєння здобувачами вищої освіти таких тем, як психологічний зміст девіацій поведінки особистості; визначення психологічних чинників їх виникнення; висвітлення особливостей діяльності психолога щодо

профілактики та корекції девіантної поведінки. Тематика курсових робіт з «Профілактики і корекції девіантної поведінки» відображає завдання цієї навчальної дисципліни і охоплює вивчення таких питань, як види девіантної поведінки, їх характеристика, специфіка, диференціація та прояви, методи психодіагностики, психокорекції та профілактики. Тематика курсових робіт дозволяє здобувачам вищої освіти більш поглиблено розглянути окремі види девіантної поведінки, детальніше вивчити причини їх виникнення та особливості функціонування, а також складати програми їх профілактики та психокорекції.

Тематика курсових робіт затверджується на засіданні кафедри. Керівництво курсовими роботами здійснюється викладачами кафедри.

1. Основні етапи виконання курсової роботи

1.1. Вибір теми курсової роботи

Успішне виконання курсової роботи великою мірою залежить від вдало вибраної теми. Вона повинна відповідати інтересам здобувача вищої освіти, його можливостям проведення відповідних психологічних досліджень, а також наявності в його розпорядженні методичного інструментарію. Особливу увагу необхідно звернути на актуальність теми, її наукове і практичне значення. При виборі теми важливо пам'ятати, що підготовка курсової роботи дає змогу глибше оволодіти навичками практичного застосування відомих методів і методик дослідження, а також зібрати матеріал, необхідний під час підготовки випускних кваліфікаційних робіт і для майбутньої практичної та наукової діяльності. Важливо пам'ятати, що пропонована тематика курсових робіт носить переважно узагальнений характер і часто вимагає певного уточнення назви. Таке уточнення відбувається при складанні конкретного плану дослідження і в процесі консультування з науковим керівником. Уточнення теми може бути пов'язане з урахуванням досвіду і знань здобувача вищої освіти, часу, необхідного для проведення досліджень, можливостями вибору експериментальної бази. При цьому не виключається можливість та ініціатива самого здобувача вищої освіти.

Після вибору теми курсової роботи здобувач вищої освіти одержує настановчу консультацію від наукового керівника, під час якої уточнюється об'єкт, предмет, мета і завдання курсової роботи, складає календарний план, який визначає основні етапи і терміни виконання роботи. На основі цього складається початковий план-композиція майбутньої роботи. Наприклад, загальне завдання дослідження повинно бути чітко сформульоване і зрозуміле здобувачу вищої освіти. Воно може бути деталізоване шляхом виділення часткових завдань. Якщо це зроблено, тоді буде зрозумілим зв'язок між частковим і загальним. Наприклад, тема курсової роботи – "Психологічна характеристика конфліктів між учнями". Загальне завдання: вияснити психологічне коріння і дати психологічну характеристику конфліктних ситуацій у середовищі учнів. Часткові завдання:

- а) виділити джерела і види конфліктів;
- б) визначити роль особистісних властивостей учнів у виникненні і протіканні конфліктної ситуації;
- в) намітити шляхи розв'язання конфліктів самими учнями.

Курсова робота – це підсумок самостійного наукового дослідження. В окремих випадках курсова робота може мати теоретичний характер. Вимоги до такого виду робіт: передусім слід пам'ятати, що не можна обмежуватися простим переказом змісту прочитаного. Необхідно виділити найбільш важливі теоретичні положення і обґрунтувати їх, звертаючи увагу не лише на результат, а й на методику, яка застосовується при вивченні тієї або іншої проблеми. Тому необхідно прагнути не тільки засвоїти основний зміст, а й спосіб доведення, розкрити особливості різних точок зору на одне й те ж питання, оцінити практичне і теоретичне значення результатів роботи, яка опрацьовується. Важливо також висловити власне ставлення до ідей і висновків автора, підтвердивши його певними аргументами (особистим досвідом, висловлюваннями інших дослідників тощо).

Теоретичні (реферативні) дослідження обов'язково повинні містити певні проблеми і конкретні завдання дослідження, опис методів, які використав автор, а також ті висновки, до яких він прийшов у результаті дослідження.

Разом з тим така робота повинна бути пов'язана з вирішенням доступного дослідницького завдання. Доцільно, щоб курсова робота відображала нові факти, спостереження та висновки, глибокі логічні підсумки і конкретні рекомендації. Вона виконає своє призначення у тому випадку, коли навіть відоме положення буде розкрито в ній у новому аспекті, згідно із самостійною авторською позицією, якщо вона «розбудить» у здобувача вищої освіти творче, гнучке і конструктивне мислення, спостережливість, спонукає до пошуку надійних засобів отримання наукової інформації.

1.2. Робота над літературою

Робота над темою, як правило, починається з ретельного пошуку і аналізу літератури, опублікованої з теми дослідження. Джерелом таких відомостей є каталоги бібліографічних відділів бібліотек, реферативні і бібліографічні видання. Останнім часом для збору таких відомостей все ширше використовуються комп'ютерні засоби пошуку та збору інформації. Пошук у мережі Інтернет дає змогу отримати найновішу інформацію про стан вивченості проблеми та про головні останні напрямки сучасних досліджень. На основі цих даних здобувач вищої освіти складає перелік книг, збірників, журнальних статей, які необхідно опрацювати при підготовці курсової роботи. Пріоритет рекомендується надавати найновішій літературі оглядового характеру, яка дає можливість звузити напрямки теоретичного пошуку. Кожне джерело (книжку, статтю) рекомендується зразу записувати (на окрему бібліографічну картку чи в загальний список) з усіма її бібліографічними даними.

Теоретичний варіант роботи передбачає визначення завдань дослідження до початку вивчення літератури. Вони можуть бути сформульовані в загальному плані: вивчити публікації. При першому читанні складається загальне враження про роботу.

Аналіз літератури включає:

- загальне ознайомлення з книгою чи статтею в цілому;

- уважне читання вдруге окремих розділів, що дає можливість виділити основний зміст, який заноситься в даний конспект;
- складання конспекту або нотатки основних положень, цитат.

Конспект (конспектом називаємо продукт опрацювання першоджерела в паперовій чи в електронній версії) повинен бути коротким, ясным, повним і точним. Ясність і короткість викладу не повинні суперечити вимогам повноти і точності, без яких конспект перетворюється в записи з приводу прочитаної книги. Для досягнення більшої точності основні положення роботи необхідно записувати чи копіювати в формулюванні автора, вказуючи сторінку, на якій викладена думка. Повнота конспекту досягається за рахунок фіксації основних положень роботи, відтворення логіки авторського викладу матеріалу.

Після конспектування джерел корисно скласти картотеку конспектів. Зручніше мати алфавітний і систематичний переліки конспектів. Перший дає змогу швидко дізнатися, чи є конспект тієї чи іншої роботи, а другий – в'яснити, які конспекти є з тієї чи іншої проблеми. Тому на кожний конспект варто заповнювати дві картки: одна знаходиться в алфавітній картотеці, друга – в систематичній. У кожній картці вказати порядковий номер конспекту, що дасть можливість швидко його знайти.

Критичний аналіз і оцінка опрацьованого матеріалу можуть бути побудовані двома шляхами:

- а) у вигляді викладу вивчення проблеми (що нового внесли ті або інші дослідники);
- б) у вигляді аналізу сучасного стану проблеми (роботи, які розглядаються, ґрунтуються за ознакою спільності).

Уся опрацьована література повинна бути систематизована і узагальнена в теоретичному розділі курсової роботи. Список використаної при підготовці курсової роботи літератури може налічувати 30-35 джерел (зауважуємо, що ці рекомендації стосуються курсових робіт, які виконуються здобувачем вищої освіти на другому курсі).

Теоретичний аналіз включає стислий виклад теорії та історії вивчення проблеми дослідження, характеристику і порівняльний аналіз існуючих

поглядів на проблему і шляхи її наукового дослідження, виявлення питань і проблем, які ще не знайшли належного вирішення, висвітлення методичних проблем і принципових труднощів, які виникають на шляху до поставленої мети.

Правильно проведений теоретичний аналіз проблеми дослідження дає змогу сформулювати конкретні завдання дослідження. Цей етап підготовки курсової роботи вимагає тісної взаємодії з науковим керівником, досвід якого допомагає здобувачеві вищої освіти правильно визначитись із кількістю та обсягом завдань дослідження. Теоретичний аналіз повинен закінчуватися короткими висновками: перерахуванням уже досліджених аспектів проблеми, результатів досліджень, постановкою дискусійних питань, а також виділенням нових аспектів, які необхідно вивчити.

1.3. Проведення емпіричного дослідження

Якщо в курсовій роботі передбачається проведення емпіричного дослідження, то воно складається з кількох етапів.

Першим етапом цього виду роботи є формулювання завдань дослідження (на основі аналітичного огляду літератури). Наступним кроком буде вибір дослідником методів, конкретних методик емпіричного дослідження та об'єктів дослідження. Емпіричне дослідження може включати спостереження, експеримент, аналіз продуктів діяльності, проведення бесід або інтерв'ю, тестування, анкетування та інші методи. Вибір і обґрунтування адекватних методів психологічного дослідження є важливим і відповідальним етапом під час проведення емпіричного дослідження. Здійснюючи психологічне спостереження, слід скласти план спостереження, виділити об'єкти, намітити цілі, ознаки, на які необхідно звернути увагу. Науковою метою цього виду роботи може бути висунення нових гіпотез (передбачень), постановка нових питань, які вимагають експериментальної перевірки.

Оволодіння певною експериментальною методикою дає можливість знайти межі застосування тієї або іншої методики і розробки її варіантів; можливість статистичного виявлення середніх значень, виявити статистичні

зв'язки між окремими особливостями, які вивчаються. Науковою метою тут може бути одержання нової і перевірка існуючої інформації про психічні особливості досліджуваних, про зв'язки між психічними явищами.

Після розробки плану емпіричного дослідження часто рекомендується проведення невеликого пілотажного дослідження на обмеженій групі обстежуваних. Таке дослідження дає змогу висунути чи уточнити гіпотези дослідження, виявити можливі труднощі, освоїти вибрані методики, оперативно скоректувати план досліджень, оптимізувати форми фіксації результатів. Пробний експеримент дає також можливість перевірити надійність вибраних методів дослідження, доступність інструкцій, придатність експериментального матеріалу, розробити критерії аналізу результатів дослідження.

Проведення емпіричного дослідження вимагає ретельного планування і підготовки для забезпечення необхідних умов збору об'єктивної інформації. Отримані дані детально протоколюються і записуються в спеціальному зошиті – журналі дослідження.

Заключним етапом емпіричного дослідження є обробка його результатів. Після ретельного вивчення протоколів дослідник обробляє отримані результати, тобто здійснює їх кількісний та якісний аналіз. У кількісному аналізі підраховуються за встановленими критеріями кількість допущених помилок; час, затрачений на виконання завдання; дається характеристика вибірки дослідження. При необхідності проводиться статистичний аналіз отриманих результатів. Результати кількісного аналізу оформлюються у вигляді зведених таблиць, можуть ілюструватися графіками і діаграмами. Всі таблиці надписуються, нумеруються. Представлена в таблиці інформація повинна бути зрозумілою і при необхідності супроводжується поясненнями в тексті курсової роботи. Таблиці, які виконують пояснювально-ілюстративну функцію, можуть використовуватися безпосередньо в тексті курсової роботи. Таблиці з великими обсягами даних доцільно наводити в додатках.

Основна мета психологічного дослідження полягає в розкритті суті та механізмів виявлених психологічних феноменів, встановлених причинно-наслідкових і кореляційних зв'язків, їх інтерпретації та поясненні. Ця мета

досягається шляхом якісного аналізу отриманих даних. Потрібно мати на увазі, що аналіз і інтерпретація результатів окремих методів дослідження, таких, наприклад, як проєктивні методики, вимагає серйозних навичок, значного досвіду і часто вимагає також значних затрат часу. Тому аналіз і інтерпретація результатів таких досліджень повинна проводитися під контролем наукового керівника.

На основі узагальнених результатів якісного аналізу і співставленні їх з завданнями дослідження, автор формулює відповідні висновки. Це заключна частина курсової роботи. У ній слід перерахувати основні положення, які викладалися і доводилися у роботі. Висновки повинні бути короткими і змістовними.

Звертаємо особливу увагу на те, що в процесі проведення і оформлення емпіричного дослідження слід чітко дотримуватися етичності та конфіденційності як провідних принципів науково-дослідної роботи. Категорично неприпустимо називати прізвища досліджуваних осіб під час обговорення результатів чи наводити їх у таблицях із результатами досліджень, а також подавати будь-яку інформацію, на підставі якої можна ідентифікувати досліджуваних.

2. Літературне оформлення курсової роботи

Курсова робота повинна містити:

- титульний аркуш;
- зміст (план);
- вступ;
- основну частину (теоретичний та емпіричний розділи);
- висновки;
- список використаної літератури;
- додатки (при необхідності).

Титульний аркуш курсової роботи містить найменування навчального закладу; кафедри, де виконувалась робота; тему курсової роботи; прізвище, ім'я, по батькові здобувача вищої освіти, його рік навчання, освітній ступінь та

спеціальність; прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника, його посаду та науковий ступінь; місто і рік виконання (див. Додаток А).

Зміст подають на початку курсової роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовки), зокрема, вступу, висновку до розділів, загальних висновків, додатків, списку використаної літератури та додатків.

Вступ розкриває сутність і стан наукової проблеми та значущість, підстави і вихідні дані для розробки теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження. Загальну характеристику курсової роботи далі подають у рекомендованій нижче послідовності: актуальність дослідження, об'єкт та предмет дослідження, мета, гіпотеза, завдання дослідження, наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. Ці поняття є ключовими для даної курсової роботи. Тому їм слід приділити особливу увагу.

Шляхом критичного аналізу та порівняння з існуючими розв'язаннями проблеми (наукового завдання) обґрунтовують **актуальність дослідження**. Далі визначається об'єкт і предмет курсового дослідження.

Об'єкт – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для дослідження.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження і саме на нього спрямована основна увага дослідника.

Наприклад, у темі курсової роботи "Психологічний аналіз переживання депресивних станів у людей похилого віку в умовах виходу на пенсійний відпочинок" об'єктом виступає процес переживання депресивних станів. Предмет дослідження склали психологічні особливості переживання людьми похилого віку депресивних станів.

Виділення об'єкта та предмету курсового дослідження дає можливість визначити **мету дослідження** і **завдання** у її досягненні. Не слід формулювати мету як "Дослідження ...", "Вивчення ...", тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету. Мета курсової роботи має формулюватися

максимально лаконічно, але повно (власне формулюванню передують такі конструкції: "Мета роботи полягає в ...", "метою курсової роботи передбачено", "цим визначається мета курсової роботи" та ін.). До зазначеної вище теми курсової роботи мета може бути сформульована таким чином: *"Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні та емпіричному розгляді переживання депресивних станів людьми похилого віку і корекційно-методичному плануванні роботи з ними в умовах лікувального закладу"*.

На завдання, які вирішуються автором, вказують формулювання на зразок: *"мета роботи передбачає розв'язання таких завдань"*, *"мета дослідження визначає її основні завдання"* та інші. Формулювання завдань курсової роботи подаються з нумерацією. Кожне положення зручніше подавати зі слів: *виявити, з'ясувати, описати, визначити, встановити, здійснити, сформулювати, висвітлити, показати* тощо. Наприклад:

1. Проаналізувати психологічний зміст проблеми в науковій літературі.
2. Виявити особливості переживання депресивних станів у людей похилого віку.
3. Дослідити взаємозв'язки між рівнями вираженням переживання депресивних станів у людей похилого віку та специфічними симптомокомплексами якостей їхньої особистості.
4. Розробити психологічні засоби корекційної роботи з людьми похилого віку в умовах виходу на пенсійний відпочинок.

Ще однією складовою вступу може бути **теоретико-методологічна основа дослідження**. Наприклад:

Теоретико-методологічною основою дослідження виступили: положення К. Левіна, О.М. Леонтьєва, К.О. Абульханової-Славської, Л.С. Виготського. Безпосередньо за темою нашого дослідження застосовувались: розроблена К. Левіним концепція про три типи ситуацій, що породжують стан внутрішньоособистісного конфлікту, класифікація протиріч К.О. Абульханової-Славської, в основу якої був покладений критерій суб'єктивності-об'єктивності, теоретичні положення про проблему

внутрилично-личностного конфликта в психологии О.М. Леонтьева и Л.С. Виготского.

У вступній частині роботи вказуються **методи** розв'язання поставлених завдань, що використовуються в роботі. Наприклад: *У ході дослідження були використані наступні методи та методики: метод теоретичного аналізу літератури з теми дослідження; тест М. Люшера; шкала особистісної тривожності Дж. Тейлора у модифікації Т.А. Немчина; методика діагностики розвитку самосвідомості старшокласника «Актуальний вибір».*

Гіпотеза дослідження – основне припущення щодо очікуваних результатів роботи. Відпрацювання гіпотези виступає чи не найголовнішим моментом визначення передумов курсового дослідження. Гіпотеза є одним з методів розвитку наукового знання. Вона має формулюватись як таке припущення, при якому на основі ряду факторів можна зробити висновок про існування об'єкта, про зв'язок між явищами або про причини явища, причому цей висновок не можна вважати повністю доведеним. Основна вимога до гіпотези – її перевірка. Гіпотеза має формулюватись так, щоб з її змісту чітко проглядалися положення, які потребують доведень і захисту. Вона вважається головним методологічним стрижнем курсового дослідження. Гіпотеза може формулюватись таким чином:

Специфіка переживання депресивних станів людьми похилого віку проявляється у комплексі індивідних, особистісних та суб'єктних якостей людини. Синдромні компоненти депресивного стану особистості об'єднуються у фазові комплекси щодо переживання стресової ситуації у зв'язку із виходом на пенсійний відпочинок.

Результати досліджень можуть підтверджувати сформульовану гіпотезу, підтверджувати її частково або спростовувати висунуте припущення. Те, що висунута гіпотеза (або гіпотези) не підтвердилися результатами дослідження не вважається помилкою курсової роботи!

Відображається у вступі також рівень **новизни** роботи та її **теоретична і практична значущість**.

Наукова новизна може зумовлюватися кількома чинниками: у роботі уточнюються окремі поняття з огляду на нові наукові дані, пропонується новий підхід у дослідженні якогось явища, тобто розглядається істотно нова методика, ставляться завдання, які не могли з'ясувати попередники, тощо. Відповідно автор курсової роботи подає коротку анотацію нових наукових досліджень (рішень), запропонованих особисто. Необхідно показати відмінність одержаних результатів від відомих раніше, описати ступінь новизни.

Теоретична значущість дослідження полягає, як правило, в розширенні та поглибленні уявлення про досліджуване явище, в доповненні наявних наукових розробок проблеми.

Практична значущість курсової роботи полягає у можливостях наукового використання результатів дослідження або у рекомендаціях щодо їхнього використання.

Завершується вступ представленням **структури роботи**. Наприклад: *Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.*

Основна частина курсової роботи складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. Кожний розділ починають з нової сторінки. Розділи курсової роботи повинні за своєю назвою, структурою, змістом відповідати завданням дослідження поставленої проблеми. Кожен розділ повинен містити короткі висновки, які узагальнюють результати дослідження, отримані автором. Зазвичай, курсова робота може складатися з 2-3 розділів. У першому розділі, як правило, викладаються результати теоретичного аналізу проблеми дослідження. В другому розділі найчастіше обґрунтовуються завдання і методи дослідження, вказуються особливості проведення дослідження, обґрунтовуються і детально описуються нові, нестандартні процедури дослідження. В третьому розділі описуються процедури і результати кількісного та якісного аналізу даних, отриманих у процесі дослідження.

У **висновках** дається стислий виклад результатів дослідження, а також можуть надаватися рекомендації з практичного використання його результатів. Кожен з таких висновків – це чітка відповідь на поставлене в дослідженні

завдання. У висновках вказується, які з поглядів на проблему отримали підтвердження, а які вимагають подальшого уточнення. У висновках також обґрунтовується, чи ставиться під сумнів необхідність і перспективність подальшого дослідження проблеми, пропонуються нові напрямки, які виявились у ході проведеного дослідження.

Обсяг роботи повинен складати 30–35 сторінок друкованого тексту. Друкувати роботу слід на папері формату А4 з використанням шрифту *Times New Roman* текстового редактора Word розміром (кеглем) 14 пт. Міжрядковий інтервал – 1,5. *Розміри полів (берегів)*: ліве - 25 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм;

Титульна сторінка оформляється за зразком, що додається. На другій сторінці подається зміст роботи. Вступ повинен складати 2-3 сторінки. Текст основної частини курсової роботи поділяється на розділи, підрозділи, пункти та підпункти. Заголовки структурних частин курсової роботи друкують великими літерами, симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 3-4 інтервали.

Кожну структурну частину курсової роботи треба починати з нової сторінки. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака "№". Першою сторінкою курсової роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок, але номер сторінки не ставлять; на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки вкінці. Номер розділу ставлять після слова "РОЗДІЛ", після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу. Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. Наприклад: "2.3". Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу. Пункти нумерують за таким же принципом у межах кожного підрозділу. Наприклад: "1.2.3". Ілюстрації (схеми, графіки, карти) і таблиці необхідно подавати в

курсовій роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Таблицю або будь-яку ілюстрацію, розміри яких більші формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або у додатках. Ілюстрації позначають словом "Рис." і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: Рис. 1.2 (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Таблиці нумерують за таким же принципом. Наприклад: "Таблиця 1.2" (друга таблиця першого розділу) -- назва таблиці з великої літери. При переносі частини таблиці на інший аркуш (сторінку) пишуть слова: "Продовження таблиці" і вказують номер таблиці. Формули в курсовій роботі так само нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номери формул пишуть біля правого поля сторінки на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) -- перша формула третього розділу. Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони дані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова "де" без двокрапки. Рівняння і формули треба виділяти з тексту вільними рядками. У тексті курсової роботи повинні бути посилання на ілюстрації, таблиці і формули. Наприклад: ... на рис. 1.2 , ... у формулі (2.1), ... в табл. 1.2. У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово "дивись", наприклад: "див. табл. 1.3".

Використана автором література подається у списку після висновків курсової роботи. Літературні джерела розміщуються в списку в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Приклади оформлення літератури додаються. Для обґрунтування положень теоретичного аналізу, вибору методів дослідження необхідно вказати в тексті роботи номер джерела зі списку літератури у квадратних дужках. При дослівному цитуванні після

номера джерела вказується також номер сторінки, з якої дана цитата. Наприклад, [17, с. 125] означає, що дана цитата наведена на 125-ій сторінці джерела, яке описане в списку під номером 17.

Після списку літератури до курсової роботи включаються додатки. Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово "Додаток" і велика літера, яка позначає додаток (великі літери української абетки, за винятком літер Г,Є,І,Л,Й,О,Ч,Ь).

Курсова робота повинна бути зброшурована в прозорій обкладинці.

3. Порядок захисту курсової роботи

Після перегляду роботи науковим керівником робота може бути допущена до захисту. Якщо курсова робота містить емпіричну складову, то на захист курсової роботи її автор має представити протоколи емпіричного дослідження (бланки опитувальників, заповнені досліджуваними тощо).

Захист курсових робіт проводиться публічно перед комісією у складі 2-3 викладачів кафедри за участю керівника курсової роботи. Результати захисту курсової роботи оцінюються за чотирибальною шкалою ("відмінно", "добре", "задовільно", "незадовільно").

Оцінюється робота на основі таких показників:

- 1) повнота розкриття змісту теми;
- 2) оригінальність суджень (на основі теоретичних і дослідницьких матеріалів);
- 3) новизна фактичного матеріалу;
- 4) глибина аналізу;
- 5) органічність поєднання теоретичного і фактичного матеріалу;
- 6) самостійність здобувача вищої освіти при виконанні роботи.

Оцінка за захист курсової роботи виставляється в залікову книжку здобувача вищої освіти.

Зразок оформлення титульної сторінки

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Факультет психології
Кафедра психології діяльності в особливих умовах

КУРСОВА РОБОТА

з психології девіантної поведінки

Тема: _____

Здобувача вищої освіти
II-го курсу, навчальної групи П-21

(ім'я та прізвище)

Керівник:

(посада, освітньо-науковий/науковий ступінь, вчене звання)

(ім'я та прізвище)

Захищено з оцінкою:

за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Склад комісії: _____

підпис

І. П.

підпис

І. П.

підпис

І. П.

Львів – 2020

Додаток В

Зразок сторінки ЗМІСТ

(Тема роботи: «ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ СПРЯМОВАНОСТІ ОСОБИСТОСТІ»)

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ СПРЯМОВАНОСТІ	
1.1. Зміст поняття спрямованості	5
1.2. Аналіз компонентів спрямованості	8
1.3. Види спрямованості та їхня роль в життєдіяльності особистості.....	11
РОЗДІЛ II. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ СПРЯМОВАНОСТІ	
2.1. Характеристика методичної бази та процедури дослідження спрямованості у старшому шкільному віці	13
2.2. Аналіз та інтерпретація отриманих результатів.....	16
2.3. Методичні рекомендації щодо формування різних видів спрямованості у старшому шкільному віці.....	22
ВИСНОВКИ	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	28
ДОДАТКИ	30

Додаток С

Зразок оформлення бібліографічного списку літературних джерел (за ДСТУ 8302:2015)

1. Гапон Ю. А. Соціально-педагогічні основи процесу виховання особистості. Запоріжжя, 1998. 217 с
2. Дусаविцкий А. К. Психология личности и социальная практика. Вісник ХНУ № 550, Ч. 1., Серія Психологія., 2002 р. с. 71-75.
3. Карпенко О. Г., Янченко Т. В. Соціально-педагогічна підтримка дітей в Україні в історичному контексті : монографія. Київ : НПУ, 2006. 159 с.
4. Комарова Н. М. Посібник для прийомних батьків та батьків-вихователів. Київ : Держсоцслужба, 2008. 178 с.
5. Столяренко Л. Д. Основы психологи: для студентов вузов : 3 изд., перераб. и дополн. Серия «Учебники, учебные пособия». Ростов-на-Дону : «Феникс», 2000. 672 с.
6. Eduarts Map [Electronic Source] / The Canadian Network for Arts and Learning. 2014. URL: <http://www.eduarts.ca/eduarts-map> (last access: 14.02.2018).

Приклад оформлення References (оформлюється за стилем APA)

1. Hapon, Yu. A. (1998). Sotsial'no-pedahohichni osnovy protsesu vykhovannya osobystosti [Social and pedagogical bases of the personality education process]. Zaporizhzhia, 1998 (ukr).
2. Dusavitskiy, A. K. (2002). Psikhologiya lichnosti i sotsial'naya praktika [Psychology of personality and social practice]. Visnik KhNU, 550, Ch. 1., Seriya Psikhologiya, 71-75 (rus).
3. Karpenko, O. H., & Yanchenko, T. V. Sotsial'no-pedahohichna pidtrymka ditey v Ukrayini v istorychnomu konteksti [Social and pedagogical support of children in Ukraine in the historical context]: monograph. Kyiv: NPU, 2006. (ukr).
4. Komarova, N. M. (2008). Posibnyk dlya pryuyomnykh bat'kiv ta bat'kivvykhovateliv [A guide for foster parents and parenting parents]. Kyiv:Derzhsotssluzhba (ukr).

5. Stolyarenko, L. D. (Ed.) (2000). Osnovy psikhologi: dlya tudentov vuzov [Fundamentals of psychology: for university students] (3d ed., rev. and add). Seriya "Uchebniki, uchebnye posobiya". Rostov-na-Donu: "Feniks" (rus).
6. Eduarts Map (2014). The Canadian Network for Arts and Learning. Retrieved from <http://www.eduarts.ca/eduarts-map> (last access: 14.02.2018) (eng).

Додаток Д
Зразок рецензії на курсову роботу

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Факультет психології
Кафедра психології управління**

РЕЦЕНЗІЯ
на курсову роботу
з загальної психології

за темою: _____

Виконав _____ **Навчальна група** _____
(ім'я та прізвище здобувача вищої освіти)

ЗМІСТ РЕЦЕНЗІЇ

Допущено до захисту:

Кількість балів: _____

Рецензент: _____
(підпис)

(ім'я та прізвище)

_____ 20__